



Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Prima. An implicet, ut judicium reflexum supra licitum usum
opinionis certo probabilis practice subjectivè sumptæ, sit saltem moraliter
certums?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

DISPUTATIO XIX.

*De sufficientiâ conscientiæ certò probabilis practicæ, sub-
jectivè sumptæ.*

SUMMARIUM.

Synopsis dictorum, n. 1.

*An se sola satis sit opinio probabilis, an neces-
sarium reflexum de usu opinionis probabilis ju-
dicium? n. 2.*

N. 1.



OCUI *disp. antec.* quòd ad sine peccato formali, aut honestè formaliter operandum necessarium sit iudicium aliquod certum de non peccato formali, & de honestate formali; eam autem certitudinem non debere esse de conformitate logicâ iudicii cum suo objecto ut est in re, ita ut operans debeat esse certus, quòd objectum ita sit in re, ut est in conscientiæ iudicio; & ita sit in conscientiæ iudicio, ut est in re, asserui cum omnibus Catholicis, docendo simul cum illis, quòd satis sit, ut conscientia sit certa de practicâ conformitate iudicii cum regulis morum; & actus, & objecti cum eodem iudicio, & regulis morum. Demum asserui satis esse, ut hæc certitudo de practicâ veritate iudicii actus, & objecti cum regulis morum, sit moralis excludens omne prudens dubium, & formidinem peccati formalis. Immo asserui talem certitudinem moralem de non peccato formali, aut de honestate formali inesse formaliter, & intransitivè cuique opinioni certò probabili practicæ.

N. 2.

Videndum modò, an ad operandum sine peccato formali, aut cum honestate formali, satis sit se sola ipsa opinio certò probabilis subjectivè, ita ut hæc sit regula formalis, immediata, & proxima ipsius volitionis non peccaminosæ formaliter, aut formaliter honestæ? An verò, ut plerique Probabilistæ, M. Mar. & ex Probabilioristis M. Mart. de Prado, & P. Scild. sentiunt, necessarium sit aliud iudicium certum, & evidens reflexum, habens pro objecto operationem, ut substantem ei iudicio directo certo probabili, aut probabiliori de non peccato formali, aut de honestate formali operationis; ita ut hoc iudicium certum reflexum, & evidens sit formalis, & proxima regula volitionis; ipsa autem probabilitas, aut probabilioritas sit re-

gula objectiva, & remota? Quia verò plerique Anti-Probabilistæ iudicant, quòd sit impossibile, ut iudicium reflexum de licito usu minùs probabilis sit certum, & evidens, ideo hoc priùs examinandum; & subinde discutendum erit, an præter iudicium certò practicè probabile, aut probabilius directum de non peccato, aut honestate formali necessarium sit ad licitè operandum ipsum iudicium reflexum de licito usu opinionis probabilis, aut probabilioris, aut tutioris, tanquam ultimum conscientiæ dictamen, à quo proximè dirigatur volitio operandi.

SECTIO I.

An implicet, ut iudicium reflexum supra dictum usum opinionis certò probabilis practicæ subjectivè sumptæ, sit saltem moraliter certum?

§. I.

Recolenda.

SUMMARIUM.

Præfens questio locum habet in omni sententia, tum Probabilistarum, tum Probabilioristarum, tum Tutioristarum, n. 3.

Ostendo dici non posse, quòd opinioni probabiliori infir certitudo moralis de veritate speculativa, n. 4.

Ostendo hanc questionem esse communem omni sententiæ; undenam sumatur certitudo non peccati requisita ad non peccandum? n. 5.

Iudicium probabile subjectivè, & objectivè quid? n. 6.

Cur plerique Probabilistæ requirant iudicium reflexum? ib.

OCUI *disp. 18. c. 1. §. 1.* quòd præfens N. 3. questio agitari possit in omni sententia, sive Probabilistarum, sive Probabilioristarum, sive Tutioristarum; quòd ipsum post hæc à me exarata notatum vidi à P. de la Fuente *diff. 4. à num. 52.* Hinc est, quòd non est, cur Anti-Probabilistæ contra Probabilistæ exultent: vel enim in ipsa opinione probabiliori, et si minus tutâ, certitudinem admittunt ipsi Probabilioristæ, vel non? Si admittunt, habeo intentum, quòd dari

dari debeat moralis certitudo de veritate practica, ut dixi d. 18. & mox dicam. Si non admittunt, contra est: tum quia aliqua certitudo de non peccato formali necessaria est, ut sine eo operemur, ut ferè omnes Antiqui, & Moderni sentiunt; & nefas est in re tam ferià, & ad conscientiam formandam universali à communi omnium mente discedere; adeo ut vel ipsi Probabilistæ, qui iudicii reflexi necessitatem inficiantur, doceant, ut ostendi d. 18. sect. 8. ipsi opinioni minùs, certò tamen probabili inesse certitudinem moralem, non quidem de veritate speculativà ipsius opinionis cum objecto, & de naturà objecti ut est in re; sed certitudinem moralem de practica conformitate iudicii, actus, & objecti cum ipso iudicio, & regulis morum: tum quia ipsi Probabilistæ saepe dicunt, quòd probabilior sit quasi moraliter certa. Quæro modò, an hæc moralis certitudo, quam dant iudicio probabiliori, sit certitudo moralis de veritate speculativà iudicii, seu opinionis probabilioris cum objecto, ut est in se, & de naturà objecti, ut est in se? An sit certitudo moralis de veritate practica, seu conformitatis iudicii probabilioris cum regulis morum; & conformitatis actus, & objecti ut substantis tali iudicio probabiliori cum ipso iudicio probabiliori, & regulis morum?

N. 4. Si dixerint primum, rem mirabilem, & incredibilem dicent. Primò, quia omnis opinio probabilior non tantum est invidens, sed est incerta de suo objecto materiali; ergo non tantum imprudenter, sed est prudenter formidolosa de suo objecto materiali, ut est in re; nisi ostendatur, quomodo ipsum iudicium probabilius, etsi incertum, excludat, quatenus est prudens, ipsam prudentem formidinem de peccato materiali in objecto. Secundo, quia implicat certitudo moralis tam obvia, quam familiaris est inter DD. contradictio de incertà veritate speculativà utriusque contradictorii: ergo non potest utraque contradictoria, etsi una sit uni, altera sit alteri probabilior, esse una uni, altera alteri certa moraliter de veritate speculativà. Tertiò, quia si non omnis mihi probabilior est mihi vera, tum quia utraque contradictoria esset mihi diversis temporibus vera, quoties esset mihi probabilior; tum quia error invincibilis non excusaret; multò minùs quilibet probabilior erit moraliter certa de veritate speculativà objecti, & sui ipsius. Quarto, quia si, ut sine peccato formali operemur, necessaria non est veritas logica, seu ut iudicium ita sit in representando, ut est in re objectum; & objectum ita sit in re, ut

Tom. III.

est in iudicio representante; multò minùs necessaria erit opinio probabilior, quasi moraliter certa de veritate logica iudicii cum objecto ut est in re; & de objecto ut est in re, secum ipso ut est in mente. Quinto, quia mirabile est asserere, quòd insit cuicque opinioni probabiliori quasi certitudo moralis de veritate logica sui cum objecto, & de objecto ut est in re; & deinde negare, quòd opinioni probabiliori insit certitudo moralis de veritate practica, seu de non peccato formali; ergo ea quasi certitudo moralis, quam Probabilistæ dant cuicque opinioni probabiliori, non est certitudo moralis de veritate speculativà sui cum objecto ut est in re, & objecti ut est in re, secum ipso ut est in mente; aliàs malè impugnassent tum Janse-^{Janfen.}nistas requirentes ad sine culpà formali operandum veritatem logicam; tum Fagnan-^{Fagnan.}num, Baronum, Mercorum, & alios Catho-^{M. Mer.}licos requirentes certitudinem moralem de eadem veritate logica; ergo est certitudo moralis de veritate practica: ergo, velint, nolint, debent Probabilistæ declarare, qualiter opinio probabiliter incerta de malitià materiali objecti sit formaliter certa de non malitià formali actus; & an hæc certitudo moralis de non peccato formali sumi possit à iudicio reflexo certo de licito usu probabilioris; ergo non est, quòd contra Probabilistas exultent. Idem dico proportiona-^{M. Bar.}liter de Tutoriis, & paulo post patebit.

Confirmo; quia Anti-Probabilistæ ita arguunt contra Probabilistas: Nec in iudicio minùs probabili directo, nec in iudicio reflexo supra licitum usum minùs probabilis datur certitudo de non peccato, necessaria, juxta plerosque Theologos, ad sine culpà formali operandum: ergo, juxta Probabilistas, non datur certum de non peccato, & necessarium ad non formaliter peccandum dictamen. Sed tota hæc difficultas integra est in omni sententià. Vel enim requiritur certitudo de non peccato, vel non? Si non; cur exaggerant contra Reflexistas, quòd nec opinio probabilis sit certa, nec iudicium reflexum, cum certitudo non requiratur? Si requiritur, ut ferè omnes docent, contra est: vel enim ipsa opinio tutior, aut probabilior de non peccato est intransitivè, & formaliter per se ipsam certa de non peccato, vel non est? Si est; ergo etiam opinio minùs probabilis erit per se ipsam certa de non peccato. Si non est, quæro à Tutoriis, & Probabilioristis, undenam sumatur certitudo non peccati requisita ad non peccandum? Non enim inest ipsi opinioni tutiori, aut probabiliori, quo modo, juxta eos,

G. iij

non

non inest ipsi opinioni minus probabili. Si igitur dicant certitudinem non peccati oriri a iudicio reflexo, & necessario, nempe hoc, *Licetum, immo obligatorium est sequi probabiliorem, aut tutiorem*, contra est; quia hoc iudicium, *Ergo licet sequi hanc opinionem probabiliorem de licentiâ picturæ die festo*, deducitur ex hac præmissâ, *Licet sequi probabiliorem*, quæ non est certa, immo tantum abest, ut sit certa, quin & à Tutoristis, & à Probabilistis negatur ut vera; eò quia, juxta Probabilistas, tape impossibile est sequi probabiliorem; & juxta Tutoristas, numquam licitum est sequi probabiliorem minus tutam, quin tutior minus probabilis sequenda est. Multo minus est certa hæc præmissâ, *Neceste est sequi probabiliorem, aut tutiorem*; tum quia negatur a Probabilistis ut vera, tantum abest, ut sit certa; tum quia à Probabilioristis negatur necessitas sequendi tutiorem, quin asseritur licentia sequendi probabiliorem minus tutam; tum quia à Tutoristis negatur tum licentia, tum necessitas sequendi probabiliorem, omisâ tutiori minus probabili: ergo ultimum illud dictamen non est certum. Ecce igitur in omni sententiâ, five negante, five affirmante licitum opinionis minus probabilis usum, integram difficultatem. Cur igitur Tutoristæ, aut Probabilioristæ insultant Probabilistis, præsertim illis, qui opinioni probabili negant inesse certitudinem?

N. 6. Modo adverto, iudicium probabile (idem dicito de probabiliori, est enim, ut dixi, par difficultas) posse dupliciter esse in intellectu. Primò subjectivè directè; & non est nisi ipse actus opinativus, seu opinio formalis, & iudicium probabile (aut probabilius) directum de non peccato, aut honestate operationis; ex. gr. hoc, *Licet pingere die festo*; quod iudicium suppono probabile, aut probabilius. Secundò potest esse in intellectu objectivè reflexè, ex. gr. *Licet sequi opinionem minus, aut æquè probabilem* (immo probabiliorem) *de licentiâ picturæ die festo*. In quo casu iudicium probabile (aut probabilius) directum habet pro objecto *licentiâ picturæ die festo*; iudicium reflexum habet pro objecto *probabilitatem* (aut probabilitiorem) *de licentiâ picturæ die festo*. Jam verò plerique ex Probabilistis docent necessariò requiri hoc iudicium reflexum ut licitè pingam, nec satis esse illud directum, eò quia iudicium directum, inquit, est tantum probabile; ergo aliud iudicium certum reflexum de licentiâ picturæ die festo est necessarium: & consequenter docent, quod iudicium directum probabile de licentiâ pi-

cturæ die festo sit tantum regula objectiva remota conscientia, quatenus est objectum ultimi iudicii certi reflexi, quod volunt esse regulam immediatam formalem, & proximam licitæ volitionis pingendi. Porro idem dicere debent Probabilioristæ, & Tutoristæ, ut constât ex mox dictis; vel si necessitatem iudicii reflexi negent, concedere debent ipsi iudicio probabiliori, aut tutiori directo inesse certitudinem de non peccato; vel negare debent requiri iudicium moraliter certum de non peccato formali; hoc autem est contra omnes Theologos, & rationem: si enim necessarium non est iudicium moraliter certum de non peccato formali, dabitur prudens formido de peccato formali, cum quâ non licet operari.

§. II.

Conclusio.

SUMMARIUM.

Non repugnat formare iudicium certum moraliter speculative reflexum de hac veritate, Licet opinari, & operari juxta minus tutam, certo tamen probabilem prædictæ, n. 7.

DD. nobis oppositi, n. 8.

Nobis faventes, ib.

Dico tantum abesse, quòd in solâ sententiâ Probabilioristarum formari possit distamen reflexum certum, quin in eâ non potest, in ipsâ potest, n. 10.

Cur? ib.

Litigatur obligatio, & non tantum usus probabilioris inter Probabilistas, & Probabilioristas, ib.

Similiter dico, tantum abesse, ut Probabilioristæ ostendere possint repugnare certum moraliter distamen de usu minus probabilis, quam stando Probabilioristarum principis, demonstrò, quòd Probabilistæ certum moraliter iudicium de usu licito minus probabilis formare possint, n. 11.

Denum dico, quòd Probabilioristæ, nisi sui principis renuntient, & nostris manent, ostendere ad summum possint repugnantiam iudicii reflexi moraliter certi à Probabilistis admissi, n. 13.

Explico, n. 14.

Principium Probabilioristarum, quòd sola probabilior sit probabilis, & quòd minus non sit probabilis, ib.

Quòd probabilior sit certa moraliter, ib.

Ostendo his suppositis, quòd opinio Probabiliorum sit ipsis Probabilistis moraliter certa, n. 15.

Durum videtur negare, quòd sententiâ Probabilioristarum sit probabilis, n. 16. 17. 18.

Reponit

Posunt tamen hoc negare Probabilista, cur?
n. 18.

Infirmas principiorum Probabilistarum, 19.
Probabilista dupliciter possunt dicere propriam
sententiam esse sibi moraliter certam, tum
attendendo argumentis Probabilistarum, tum
propriis, ibi.

N. 7. Non repugnat iudicium certum mora-
liter speculative reflexum de hac veri-
tate, Licet sequi, & opinari juxta opinionem
minus, certo tamen probabilem practice.

N. 8. Est contra P. Eliz. lib. 3. qu. 2. M. Mercor.
1. p. art. 14. Palanc. qu. 33. a. n. 17. P. Muniel.
Sim. 7. §. 4. P. D. Thyrius dis. 4. n. 81. di-
centem, quod solum in suis principis defen-
di possit possibile, & necessarium ad recte
operandum iudicium practicum certum, &
evidens.

Sed est omnium Probabilistarum Refle-
xistarum, nempe P. Suar. P. Terilli qu. 13.
P. Moy. tom. 1. qu. 6. §. 6. & tom. 2. qu. 6. &
P. Card. qu. 8. P. Carden. tom. 1. d. 15. art. 4. cap. 5. P.
P. Moy. Ovied. 1. 2. contr. 1. pu. 2. Perea sect. 4. & 5.
P. Poll. Mastrii in 2. d. 5. Raphaelis a S. Joan. P. Pol-
lenter, & aliorum sine numero, immo P.
Scild. & M. Mart. de Prado.

N. 9. Antequam non repugnantiam certitudi-
nis in iudicio reflexo supra licitum minus
probabilis usum suadeam, digressiuncula
mihi est necessaria contra Probabilistas;
contra quos

N. 10. Affero 1. tantum abesse, quod in sola Pro-
babilistarum sententia formari possit di-
ctamen reflexum certum, quin in ea non
potest, in nostra potest.

Prima pars probatur; nam non est que-
stio, an liceat sequi tutiorem probabiliorem,
sed an detur obligatio sequendi illam; ergo
licet formari possit dictamen reflexum non
tantum certum, sed evidens de licito usu tu-
toris probabilioris, non tamen formari po-
test ullum dictamen reflexum, non tantum
certum, sed nec probabile, de obligatione
sequendi tutiorem probabiliorem; ergo di-
cere, ut dicit P. D. Thyrius, quod in sola
sua sententia formari possit dictamen refle-
xum certum, si loquatur de licito usu, non
est ad rem; non enim litigatur licentia tu-
toris probabilioris, sed obligatio: si loqua-
tur de obligatione sequendi tutiorem proba-
biliorem, est falsa; nam sententia Probabi-
listarum, ut asserit hanc obligationem,
non est mihi probabilis. Hinc patet secunda
pars; si enim probabile non est, quod detur
obligatio tutoris, & probabilioris, eo ipso
certum est, quod liceat uti minus tutæ mi-
nus probabilis.

Affero 2. tantum abesse, ut Probabilio-
ristæ ostendere possint repugnare certum
moraliter iudicium de usu minus probabi-
lis, quin stando Probabilistarum princi-
piis, ostenditur evidenter, quod Probabi-
listæ certum moraliter iudicium de licito
usu minus probabilis formare possint.

N. 12. Demostro; quia, juxta Probabiliori-
stas, non tantum licitum, sed necessarium
est sequi probabiliorem, omnia minus pro-
babili: sed opinio Probabilistarum stans pro
licito usu minus probabilis est Probabilistis
probabilior; omne autem probabilius, juxta
Probabilioristas, est moraliter certum: ergo
opinio docens licitum sequi minus probabi-
lem est Probabilistis moraliter certa: ergo
Probabilistæ nitendo doctrinæ Probabilio-
ristarum formare possunt iudicium moraliter
certum de licito usu minus probabilis. Cõ-
firmo; quia consequentia hujus syllogismi
est moraliter certa, Licetum est sequi proba-
bilius: sed opinio docens licitum sequi mi-
nus probabilem est Probabilistis probabi-
lior; ergo licitum est illis illam sequi. Maior
est evidens: minor etiam respectu Probabi-
listarum est evidens. Consequentia est
legitima: Ergo tantum abest, ut Probabi-
listæ ostendere possint repugnare Proba-
bilistis iudicium moraliter certum, immo
evidens de licito uti minus probabilis, quin
Probabilioristæ numquam hoc ostendere
possunt, nisi suam destruant doctrinam,
quod idem sit probabilius, ac moraliter cer-
tum.

Affero 3. Probabilioristas, non nisi suis
principiis renuntiando, & ad summum uten-
do principiis Probabilistarum, ostendere
posse, quod iudicium reflexum a Probabi-
listis admissum esse non possit moraliter
certum.

N. 14. Explico, & probo. Principium Probabi-
listarum est, quod nulla minus probabi-
lis, stante probabiliori opposita, maneat
probabilis; & quod sola probabilior sit pro-
babilis; & quod omnis longè probabilior sit
quasi moraliter certa. Principium Probabi-
listarum est, quod minus probabilis, stante
opposita probabiliori, maneat probabilis;
& quod nec minus probabilis idem sit, ac
non probabilis; & quod nec probabilior
idem sit, ac moraliter certa: sed si omnis
probabilior idem est, ac moraliter certa; &
omnis minus probabilis idem est, ac non
probabilis, eo ipso sententia docens licitum
usum minus tutæ minus probabilis est ipsa
dem Probabilistis moraliter certa, quia est
illis longè probabilior, omnis autem longè
probabilior est, juxta Probabilioristas, mo-
raliter

raliter certa, & omnis minus probabilis est non probabilis; ergo nisi Probabilioristæ suis principiis renuntient, ostendere non possunt, quod repugnet certitudo in iudicio reflexo Probabilistarum, seu quod iudicium reflexum non sit, nec esse possit ipsis Probabilistis moraliter certum.

N. 15. Confirmo; quia tantum abest, ut Probabilioristæ nixi suis principiis ostendere possint repugnantiam certitudinis, quin iisdem admissis evidenter sequitur, quod sententia affirmans licitum usum minus tutæ minus probabilis sit ipsis Probabilistis moraliter certa: etenim omnis longè probabilior est moraliter certa, & nulla minus probabilis est probabilis: (sunt principia Probabilioristarum) sed sententia stans pro licito usu minus tutæ minus probabilis est Probabilistis longè probabilior oppositâ negante; & sententia negans est iisdem Probabilistis minus probabilis, adeoque non probabilis: (nam omne minus probabile, juxta Probabilioristas, est non probabile) ergo sententia affirmans licitum usum minus tutæ minus probabilis, stantibus Probabilioristarum principiis, est ipsis Probabilistis moraliter certa: ergo tantum abest, ut Probabilioristæ, stantibus suis principiis, probare possint, quod sententia stans pro licito usu minus tutæ minus probabilis nequeat esse Probabilistis moraliter certa, quin stantibus Probabilioristarum principiis, ipsi Probabilioristæ (immò & Probabilistæ, si iisdem utantur) evidenter probant, quod opinio stans pro minus tutâ minus probabili sit ipsis Probabilistis moraliter certa.

N. 16. Dixi in assertione, quod Probabilioristæ ad summum, si utantur Probabilistarum principiis, probare possint, quod iudicium Probabilioristarum de licito usu minus tutæ minus probabilis nequeat esse Probabilistis moraliter certum: (at si Probabilioristæ utantur principiis Probabilistarum, eo ipso sua principia destruunt) etenim Probabilistarum principium est, quod minus probabilis, stante oppositâ probabiliori, maneat probabilis; adeoque possunt Probabilioristæ ex hoc principio ita arguere: Quoties minus probabilis manet probabilis, eo ipso oppositâ probabilior non est moraliter certa: sed sententia negans licitum usum minus tutæ minus probabilis manet saltem probabilis: ergo sententia affirmans ejus usum esse licitum, non est moraliter certa.

N. 17. Ecce si Probabilistæ concludi nolint, negare debent, quod sententia negans maneat probabilis; quod durum videbitur; si enim tucantur, quod negans maneat probabilis,

eo ipso affirmans erit tantum probabilior, non autem moraliter certa iisdem Probabilistis: ergo Probabilioristæ ad summum probare possunt sententiam stantem pro licito usu minus tutæ minus probabilis non esse ipsis Probabilistis moraliter certam, si Probabilioristæ principiis Probabilistarum utantur; & ipsi Probabilistæ concedant esse sibi probabilem sententiam negantem licitum usum minus tutæ minus probabilis.

Quod si Probabilistæ negent, ut revera negare possunt, sententiam negantem licitum usum minus tutæ minus probabilis esse sibi probabilem; quatenus certum illa videtur, quod nulla lex obliget, nisi sit certa; & quod nemo teneatur lege naturali ad perfectius, adeoque nec ad tutius, nec ad probabilius, sed satis ad tutum, & certo probabile; tunc Probabilioristæ ne quidem utendo Probabilistarum principiis probare poterunt, quod repugnet, ut sententia de licito usu minus tutæ minus probabilis sit ipsis Probabilistis moraliter certa.

Ex hoc constat, quàm infirma sint Probabilioristarum principia; iis enim admissis, evidenter probatur oppositum ejus quod intendunt. Quod enim Probabilioristæ intendunt est, ostendere repugnantiam certitudinis in iudicio reflexo Probabilistarum. Quod probant, est, quod tale iudicium sit ipsis Probabilistis moraliter certum. Constat etiam, quod Probabilistæ dupliciter probare possunt sententiam affirmantem esse sibi moraliter certam: 1. utendo ad hominem principiis Probabilioristarum, hoc modo: Omnis propria post diligens rei examen apparet longè probabilior oppositâ est moraliter certa: sed sententia affirmans licitum esse usum minus tutæ minus probabilis, inquit Probabilistæ, est propria, eaque nobis post diligens examen est longè probabilior oppositâ negante: ergo est nobis moraliter certa: 2. utendo argumentis adeo robustis, quæ omnem ab oppositâ tolerant probabilitatem; qualia sunt, quod nisi lex certò constet, nec certò obligat; quod nemo ex obligatione naturali teneatur ad perfectius, adeoque nec ad probabilius; & sic negando, quod sententia obligans ad probabiliorem, aut tutiorem, sit sibi probabilis.

§. III.

Nostra pro principalis conclusionis argumenta.

SUMMARIUM.

S. Thom. ait, quod stans inter contrarias opiniones possit esse certus de non peccato, nempe formalis.

formali, et si sit incertus de materiali, n. 20.
Laudatur Caietanus, n. 21.

Qualiter ex Caietano, stans inter oppositas opinio-
nes fieri possit certus de non peccato, n. 22.

Scholium in doctrinam Caietani à n. 23. ad 26.

Distinguit inter iudicium directum, & reflexum, n. 23.

Videtur Probabilista Reflexista, n. 24. & 25.

Non repugnat, ut vult P. Elizab. & P. Man.
ut iudicium reflexum sit certum, directum sit
incertum, ibid. & n. 26.

Utraque praemissa, ex qua deducitur iudicium
reflexum, potest esse certa, n. 27.

Si formari potest duplex praemissa certa ex qua
inferatur licitus, immo necessarius usus opi-
nionis probabilioris, etiam formari poterit
utraque certa de licito usu minus probabilis,
n. 28.

Peto à Probabilioristis praemissas certas, ib. &
n. 29.

Probo paritatibus, n. 30.

Possum de incerta licentia formare dictamen re-
flexum certum de licentia, ib.

Patet in obediens, ib.

Sicut ex errore invincibili elici potest certitudo
de eo sequendo, ita ex probabilitate certitudo
de ea sequenda. Est contra P. Elizab. dicentem
se hoc non posse capere, n. 31. 32.

Nullus Anti-Probabilista impugnare potest cer-
titudinem iudicii reflexi, nisi se impugnet,
n. 33.

Cum usus probabilissima sit licitus, ergo inde su-
mat certitudo de illius usu licito, n. 34.

Offendo quod inaniter ex incertitudine dictami-
nis Anti-Probabilista impugnet Probabili-
stas, n. 35.

In omni opinione integra difficultas, ib.

quam sequitur; & simul esse practice certus
se non peccare eam sequendo: ergo stante
speculativa incertitudine opinionis directae,
seu an sit licitum tale opus, potest quis esse
reflexe certus practice, quod tale opus sibi
hic, & nunc liceat.

Quia vero Probabilistae Reflexistae, vio-
lata urbanitatis regula, excipiuntur à P. Mu-
nieffa alligente eos ad suum reflexionum vo-
luntarium reverti; & quia P. D. Thyrsus,
modestissime tamen, ait nullum Cardinalem
stare pro Probabilistis, ideo opera pretium
erit uberius exponere, quae tradit D. Perea à
n. 56. ex C. Caietano; quem nemo negabit,
sive ingenium, sive autoritas spectetur,
Modernis Purpuratis parem, si non supe-
riorem.

Tantus ergo vir tom. 1. opusc. tr. 31. respons.
23. quærens, qualiter, stantibus contrariis
circa licitum, & illicitum opinionibus, pos-
sit quis omnem prudentem peccati formidi-
nem tollere, & fieri certus de non peccato,
refert quasi tres sententias. Una dicit, quod
siquis magis habeat scrupulum de illicito,
peccat, si opus exequatur. Altera, quod si
quis magis credat esse licitum, adhuc tamen
hesitet, an sit licitum, non peccat. Postre-
ma dicit, quod ut quis licite operetur, adeo
certa fides haberi debet, ut excludat omnem
dubitationem, alias peccabit contra consci-
entiam, si cum formidine alterius partis ope-
retur. Ipse autem Caietanus refutat secun-
dam, quæ videtur ipsissima Probabiliorista-
rum sententia, & amplectitur postremam; &
subdit: Dicendum, quod si scrupulus
occurrat ex parte appetitus, ut contingit ti-
mentibus peccare in aliquo casu, & nesciunt
quare; sive ex parte rationis, ut contingit
eis, qui ex aliqua ratione magna, medioeri,
vel levi fluctuant, distinguere oportet de
modo, an huiusmodi hesitatio, seu vacilla-
tio sit modo speculativo, vel modo practico;
hoc est, an dubitet de licito, vel illicito se-
cundum se; vel ut est ratio operis sui hic, &
nunc. Hæc Caietanus.

Ecce acutus vir, ut scite notat D. Perea N.
n. 57. aperte distinguit opinionem directam, 23.
quam vocat speculativam, à iudicio reflexo D. Perea
practico, quo homo hic, & nunc stantibus Cale,
omnibus principiis, cum quibus operatur,
iudicat sibi hic, & nunc licere pulsare die
festo. Ecce etiam quomodo combinet certi-
tudinem iudicii reflexi de non peccato cum
probabilitate opinionis directæ.

Prosequitur Caietanus: Nam si quis du-
bitaret, an pulsare die festo sit illicitum, &
tamen non dubitaret sibi hic esse licitum
pulsare, iste non peccaret pulsando, quan-
tum

N. 20. S. Tho. Caiet.
Am vero principalis conclusio probatur
ex S. Thom. dicente, quod quis stans
inter probabiles opiniones contrarias ha-
bere possit certitudinem exclusivam omnis
dubii, ita ut certus sit se non peccare. Simi-
liter C. Caietanus in Sum. verb. *Opinio*, ait,
quod licet qui se committit opinioni, com-
mittat se regulæ ambiguae, adhuc tamen
homo opinans habere potest certitudinem;
& subdit: Hæc intellige de opinione proprie di-
ctæ, quæ est cum formidine alterius partis. Ne-
que enim propterea aliquid opinione tenetur, quia
diversi Doctores contraria sentiunt, quoniam
cum huiusmodi contrarietate stat, quod una pars
sit ratione sufficienti ad moralem certitudinem
soluta. Ecce S. Thom. ejusque acutissimus
Interpres conveniunt, quod homo stans
inter contrarias Doctorum opiniones adhuc
esse possit certus de non peccato; id est, esse
incertus de veritate speculativa opinionis,

tuncumque magna esset dubitatio apud eundem de actu pulsandi secundum se, an sit licitus, vel illicitus; & quantumcumque esset maximus timor de eodem. Hæc Caietanus. Ecce in terminis sententia Probabilistarum Reflexistarum, nempe quod ego possim esse certus practicè de non peccato pulsando, etsi prius directè dubitem, aut habeam maius, vel minus fundamentum asserendi, quod pulsare sit licitum.

N. Progredditur: Quod si certitudo speculativa requireretur, non tantum rudes, sed Doctores passim se periculo exponerent, etsi se habere certitudinem, & evidentiam veritatis speculativæ pertinaciter assererent: quare hæsitatio magna, vel parva de fide certâ, aut incertâ liciti, vel illiciti non est spectanda absolute; id est, non est curanda hæsitatio præcedens, & nixa iudicio directo de licito, vel illicito; sed ipsa ratio operandi in singulari consideranda: si enim applicatio ad operandum sit certa, quidquid in ratione fluctuat, est scrupulus despicendus: si autem applicatio ipsa fluctuet circa rectum, vel obliquum moris, est scrupulus conscientiæ, contra quem non licet agere. Hæc fere ad litteram Caietanus, vel in se legendus, vel in Perea, qui eum fideliter citat. Ego sanè non sum Probabilista Reflexista; at negare non possum luce clarius mihi esse, quod Caietanus talis sit; nam totam rationem operandi licitè refundit in dictamen reflexum, seu applicationem, nil curans formidinem, sive magnam, sive parvam, quæ est in directo. P. Mun. Hæc si legisset P. Eliz. rejectus à me d. 18. sect. 7. §. 1. & P. Muniesia, non dixissent repugnare, ut iudicium reflexum sit certum, quoties directum est incertum.

N. Affert Caietanus rationem suâ mente dignam; quia conscientia non est scientia, sed applicatio cognitionis ad opus, & ideo scrupulus conscientiæ est ille tantum, qui est in applicatione; omnis autem alius scrupulus, seu formido, quæ non tangit applicationem, non opponitur conscientiæ. Ecce Caietanus despicendam dicit omnem formidinem in istam ipsam iudiciis directis, dummodo nulla detur formido circa applicationem eorum iudiciorum, seu circa dictamen reflexum. Quare Caietanus non tantum est Probabilista, quatenus non distinguit inter iudicium directum probabile, & probabilius, sed universalem tradit operandi regulam per iudicium reflexum certum, sive iudicium directum sit magis, sive minus formidans speculative: sed est Probabilista Reflexista, quatenus totum refundit in applicationem iudicii directi, seu in dictamen reflexum; imò

ita est Reflexista, ut contentus sit dictamine certo reflexo de probabilitate; non enim requirit, ut operaturus assentiat ex motivo directis opinioni de licito, sed quod ex Cæcæ reflexis hic, & nunc iudicet se non peccare. Alia pro se ex Caiet. dat D. Perea n. 59. contra C. Aguirre, & P. D. Thyrsium.

Probatur 2. Eatenus repugnaret iudicium N. speculativum moraliter certum reflexum supra licitum utum opinionis minus, certamen probabilis practicæ, quatenus formari non possunt præmissæ certæ reflexæ, ex quibus sequatur hoc iudicium speculative moraliter certum, Ergo mihi licet operari iuxta opinionem minus, certo, tamen practica probabilem: sed falsum est dari non posse præmissas certas, ex quibus illud iudicium sequatur: ergo &c.

Minor probatur 1. quia iidem Probabilioristæ, qui dicunt iudicium certum reflexum supra usum licitum opinionis minus, certum tamen probabilis repugnare, iidem docent formari posse iudicium certum, & evidens de licito usu opinionis probabilioris; ita in terminis P. D. Thyrsius diff. 4. a. n. 50. Palanco, & alii: immò aliqui ex Probabilioristis docent tale iudicium reflexum certum, & evidens de licito usu probabilioris esse necessarium; ita P. Scildere, & M. Mart. de Prado: sed si de licito usu, immò de obligatione sequendi probabiliorum, & omittendi minus probabilem, formati potest dictamen reflexum certum, & evidens, multo magis formare poterit dictamen falsum certum, si non evidens, de licito usu minus probabilis: ergo &c. Minor probatur, tum quia rogo Probabilioritas, ut mihi dent præmissas certas, & evidentes, ex quibus deducatur contra Tutoristas, quod liceat sequi minus tutam probabiliorum, omittâ tutiori minus probabili; & quales illi daturi sunt præmissas certas pro licentiâ probabilioris minus tutæ contra tutiorem minus probabilem, tales dabunt Probabilistæ pro licentiâ minus tutæ minus probabilis contra tutiorem probabiliorum: tum quia tanta est distantia inter certitudinem dictaminis reflexi de licito, immò obligatorio usu probabilioris, & certitudinem dictaminis de licito usu minus probabilis, quanta est distantia inter præmissas utriusque dictaminis, seu rationes utriusque sententiæ; una, quæ ita obligat ad probabiliorum, ut obliget ad omissionem minus probabilem; altera, quæ ita deobligat à probabiliori, ut approbet tamquam licitum usum minus probabilis: ergo cum ex dictis d. 12. 13. & aliis, quibus rationes Adversariorum solvi-

solvimus, constat earum rationum, quantum ad obligationem sequendi tutiorem probabiliorum, nullitas; & simul ex dictis d. 11. constat nostrarum rationum saltem collectivè fumptarum, quoad licitum minus tutæ minus probabilis usum, certitudo moralis, eo ipso si ab Adversariis formari potest dictamen illis certum, & evidens de licito, immò de obligatorio usu probabilioris, omiſſa minus probabili; cur non poterit à Probabilistis formari dictamen evidens, aut saltem sibi moraliter certum de licito usu minus probabilis? Ergo non repugnat iudicium saltem moraliter certum de hac speculativâ veritate, Licet sequi minus tutam minus probabilem.

N. Consulat Lector nostras rationes, & col-
29. liget eas esse tales, ut illis opus habeant Probabilioristæ, tum ut se liberent à nostris instantiis, tum ut se eximant à rationibus Tutoristarum negantium licentiam sequendi probabiliorum minus tutam, omittà tutiori minus probabili: & legat rationes Probabilioristarum, & colliget eas ab illis deferendas, ut se liberent à modernis erroribus.

39. Eadem minor probatur 2. paritatis, quibus subscribunt Adversarii: nam de re incertâ, an liceat, formari potest syllogismus reflexus evidens de ejus licentiâ: ex. gr. incertum mihi est, an liceat pingere die festo, an licitè possim omittere pensum diurnum; & tamen accedente Superioris præcepto formare possum syllogismum evidentem de licentiâ picturæ die festo, & de omissione pensu diurni, hoc modo: Omne quod est incertò licitum, fit, Superiore præcipiente, certò licitum: sed, an pictura liceat die festo, est mihi incertò licitum: ergo accedente Superioris præcepto fit mihi certò licita pictura die festo: ergo à pari, etsi opinio de licentiâ picturæ sit mihi incerta, potest tamen accedente principio mihi certò de licito usu minus probabilis, ipsa opinio minus probabilis, ut subsistans syllogismo reflexo certa de licito ejus usu, fieri nobis certò licita, hoc pacto: Sequens opinionem invincibiliter probabilem prædictè, seu prudentem de non peccato non peccat: sed opinio de non licentiâ picturæ apparet mihi invincibiliter certò probabilis; ergo eam opinionem de licentiâ picturæ sequens non peccat. Maior est nobis moraliter saltem certa ob tot argumenta allata d. I. I. & longo excessu probabilior oppositâ; quomodo enim peccat, qui prudenter agit, & qui operatur contra legem, cujus existentia prudenter negatur, etsi prudentiùs etiam affirmari possit? Consequentia est legitima, adeoque

probabiliorem præ minus probabili; & Tutioritæ esse certum, quia deducitur ex his, *Licitum, immo necessarium est sequi tutiorem minus probabilem*: si, inquam, hoc dixerint, utique nihil dicent; tantum enim abest, ut hæc duæ præmissæ sint certæ, quin sunt nobis certò fallæ.

N. Demum de fide est ab Alex. VIII. quòd
34. liceat sequi probabilissimam: quæro igitur,
Alex. undenam in opinionem probabilissimam deri-
VIII. vetur certitudo? non enim ideo est specu-
lative certa ex se, ut omnes docent. Si dicant non requiri certitudinem speculativam, verum dicent, & catholicè dicent. Si dicent esse practicè certam ex se, dicent quod nos diximus *disp. 18. sect. 8.* atque adeo omnia argumenta contra certitudinem practicam, quam docuimus, intrinsecam cuique opinioni certò probabili, infringentur paritate liciti usus opinionis practicè probabilissimæ. Si dicant opinionem probabilissimam non esse regulam immediatam, formalem, & proximam operationis, sed aliud iudicium reflexum speculative certum de licito usu opinionis probabilissimæ; tunc adhuc toto hoc admissò, dabunt mihi, quod volo; eo enim ipso concedent, quòd possit dari actus reflexus speculative certus circa opinionem probabilissimam; ergo etiam circa minus probabilem; ergo non repugnat iudicium moraliter certum de hæc speculative veritate, Licet sequi opinionem certò practicè, etsi minus probabilem. Quare ego dictum iudicium certum reflexum supra licitum usum opinionis probabilis, aut probabilioris refutabo infra tamquam non necessarium, non tamquam chimericum; nam eadem utriusque ratio.

N. Ex quo patet, quàm inaniter Anti-Pro-
35. babilistæ impugnent licitum minus probabilem usum; cum enim, inquirunt, nec minus probabilis sit certa, nec certum sit reflexum iudicium supra licitum minus probabilem usum, consequenter operans operabitur sine dictamine certo. Inaniter, inquam, cum enim omnis opinio probabilior, aut tutior non sit ex se certa, nam probabilior stat semper intra sphaeram probabilitatis, etsi maioris, non autem attingit certitudinem; tutior autem sæpe sit minus, immò nullo modo probabilis, & sæpe sit falsa; quin etsi tutior sit probabilior, sit semper incerta de veritate: rursus cum nec certum sit licere semper, tantum abest, necessarium esse sequi tutiorem, & probabiliorem, nam sæpe est impossibile eas sequi, consequenter sequens tutiorem, aut probabiliorem operabitur sine dictamine certo. Ecce igitur integra semper

difficultas contra omnem sententiam, sive Probabilistarum, sive Probabilioristarum, sive Tutoristarum; ergo inaniter ex incertitudine dictaminis Probabilioristæ, & Tutoristæ impugnant Probabilistæ; quæcumque enim sententiâ admittat, sive affirmante ulum licitum, cuiusvis opinionis certò practicè probabilis, sive negante, quæram semper, undenam certitudo derivetur in ultimum dictamen? Si certitudo practica est illi intrinseca; dicent quod ego dixi *d. 18. sect. 8.* Si extrinseca ab alio dictamine reflexo supra licitum usum opinionis certò probabilis, aut probabilioris, aut tutioris, quæram præmissas speculative certas syllogismi reflexi.

SECTION II.

Argumenta P. Elizaldæ, quibus possibilitatem certitudinis in iudicio reflexo a Probabilistis Reflexivistis admittisse negat.

§. I.

Ejus argumenta.

SUMMARIUM.

Ait quæstionem esse de subiecto non supponit, n. 36. Cur? Ibid.

Ait impossibile, & non necessarium dictamen certum de non peccato, ne peccemus, n. 36. 37. Ait hanc præmissam, Licet sequi minus probabilem, non esse certam, n. 38.

Quia hæc propositio, consului, ergo non peccavi, tantum abest ut certa sit, quin est radix plurimum malorum, n. 39.

Quia tantum tribuimus consilio humano, si habet certitudinem, quantum si Deum consultorem haberemus, n. 40.

Quia ut quis habeat certitudinem conscientie debet esse certus se sollicitudine peccata usum, adeoque se esse humilem, misericordem, Dei amantem, immò mensura diligentia necessaria est incerta, n. 41.

Ait hanc maiorem, Omnis hic, & nunc putans se non peccare, non peccat, esse tantum veram cum hac conditione, si nil omisit earum, quæ debuit; nemo autem est certus semper de hoc, n. 42.

Quia certitudo conscientie opponitur timori, quem Scriptura inculcat, n. 43.

Quia homo esset certus se esse in gratiâ, quod est contra Tridentinum, ib.

Quia nil plus requiritur, ut quis sit certus de gratiâ, quam quòd sit certus se in nulla suo actu peccasse, n. 44.

Quia non darentur peccata occulta, quod est contra Fidem, n. 45.

Quia nulla datur certitudo de dignâ susceptione Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, n. 46. Quia